

DIEVAS

visada keliauja
incognito

Laurent Gounelle

Alma littera

1

Mane gaubė švelni ir šilta naktis. Glaudė savo glėbyje, nešė mane. Jaučiau, kaip kūnas joje tirpsta. Jau regėjosi, kad sklendžiu oru.

Dar vienas žingsnis...

Aš nebijojau. Nė kiek. Baimės nejutau, o prisiminiau ją tik todėl, kad taip dėl jos nerimavau, jog pastarosiomis dienomis apie tai ir tegalvojau. Nenorėjau, kad baimė užplūstų ir sulaikytų mane, kad viską sugadintų...

Vienas žingsnelis...

Įsivaizdavau, jog girdėsiu miesto šurmulį, ir dabar stebėjau, kad taip ramu. Net ne tylu, o ramu. Visi mane pasiekiantys garsai buvo prislopinti, tolimi, liūliuojantys, o tolumoje regėjau miesto žiburius.

Dar žingsnis...

Lėtai, labai lėtai žengiau siaura plienine sija, kuri dėl tokio neįprasto apšvietimo atrodė lyg iš tamsaus aukso. Šią naktį Eifelio bokštas ir aš buvome viena. Ėjau aukso, švelniai gerdamas šiltą ir drėgną orą, keistas jo aromatas traukė ir svaigino. Po mano kojomis, už šimto dvidešimt trijų metrų, plytėjo Paryžius. Jo šviesos mirguliavo, lyg miestas merktų akį, kviestų. Žinodamas, kad jo traukai atsispirti neįmanoma, kantriai laukė, kol pagirdysiu jį savo krauju.

Dar vienas žingsnis...

Buvau viską nuodugniai apgalvojęs, apsvarstęs ir netgi suplanavęs. Priėmiau tokį sprendimą, susigyvenau su juo. Ramiai ryžausi užbaigti gyvenimą, neturintį nei tikslo, nei prasmės. Toks gyvenimas – ta mintis pamažu ir nenumaldomai įsirėžė manyje, – nebega-lėjo man suteikti nieko, dėl ko būtų verta gyventi.

Vienas žingsnis...

Mano gyvenimas buvo nesėkmių virtinė, prasidėjusi dar prieš man gimstant. Mano tėvas – jeigu taip galima vadinti tą eilinį apvaisintoją – nemanė, kad aš vertas jį pažinti: paliko mano motiną, vos tik ši pasisakė esanti nėščia.

Ar ji ketino manęs atsikratyti, kai skandino savo neviltį viename iš Paryžiaus barų? Vis dėlto, net ir išlenkusi daugybę taurių su ten sutiktu amerikiečiu verslininku, ji neprarado blaivaus proto. Jam buvo trisdešimt devyneri, jai – dvidešimt šešeri, ją slėgė nerimas, o jo demonstruojamas nerūpestingumas veikė raminaimai. Jis atrodė pasiturintis, o ją kamavo rūpestis, kaip išgyventi. Ji tyčia atsidavė jam tą pačią naktį, viską apskaičiavusi ir sudėjusi visas viltis. Išaušus rytui su juo elgėsi švelniai ir atrodė įsimylėjusi. Niekada taip ir nesužinosiu, kas jį pastūmėjo – nuoširdumas ar tiesiog silpnumas – jai atsakyti: taip, jei kartais ji pastotų, jis noris, kad išsaugotų vaiką ir gyventų su juo.

Jiedu išvažiavo į Jungtines Valstijas, o toje nutukėlių šalyje niekas nesistebėjo, kad, išvydęs pasaulį pusaštunto mėnesio, aš jau svėriau beveik tris kilogramus... Man davė amerikietišką vardą, ir tapau Amerikos piliečiu Alanu Grinmoru. Motina išmoko anglų kalbą ir šiaip taip pritapo naujoje bendruomenėje. Toliau reikalai klostėsi ne taip puikiai. Po penkerių metų mano naujojo tėvo verslas žlugo ir jis, kadangi Reigano prezidentavimo išvakarėse siautėjo ekonominė krizė ir niekaip negalėjo rasti darbo, pradėjo vis labiau klimpti į alkoholizmą. Viskas ėmė sparčiai risti žemyn. Jis tapo niūrus, nekalbus, prislėgtas. Motina bjaurėjosi jo neryžtingumu ir nuolat priekaištaudavo dėl apsilėidimo. Ji labai pyko ir visą laiką jį provokuodavo. Pratrūkdavo priekaištais dėl menkiausios smulkmenos. Kadangi vyras nereaguodavo, jos užgauliojimai darėsi vis asmeniškesni, kone įžeidžiami. Atrodė, ji būdavo patenkinta, kai jis pagaliau supykdamas, tarytum jo įniršis jai būtų buvęs mielesnis už apatiją. Motinos elgesys man kėlė siaubą. Mylėjau savo tėvus ir negalėjau žiūrėti, kaip jie save naikina. Tėvas pykčiu pratrūkdavo retai, bet smarkiai, ir kiek aš bijojau tų protrūkių, tiek

motina jų geidė, – tai buvo akivaizdu. Pagaliau sulaukdavo bent kokios reakcijos, žvilgsnio, veiksmo, turėdavo priešininką – gyvą, galintį atsikirsti. Turėdavo ant ko išlieti susikaupusią pagiežą, todėl koneveikdavo ją paskutiniaisiais žodžiais. Vieną vakarą jis ją sumušė, – mane sukretė ne tiek smurtas, kiek iškrypėliškas pasitenkinimas, kurį įžvelgiau motinos veide. Vieną naktį, kai jiedu barėsi ypač audringai, motina jam tiesiai į veidą išrėžė, kad jo sūnus iš tikrųjų ne jo, – sykiu tai sužinojau ir aš... Kitą dieną jis išėjo iš namų, ir mes niekada daugiau jo neišsvydomė. Taip mane paliko ir antrasis tėvas.

Motina plūšėjo iš visų jėgų, kad sudurtume galą su galu. Šešias dienas per savaitę ji iki vėlumos dirbdavo skalbykloje. Iš ten į namus kas vakarą parnešdavo chemikalų kvapą, tą specifinį niekada nenuslopstantį kvapą. Kai ateidavo manęs pabučiuoti prieš miegą, nebeužuosdavau mielo mamos kvapo, kuris anksčiau mane ramindavo ir švelniai apgaubęs užliūliuodavo.

Žingsnis, paskui dar žingsnis...

Vėliau ji blaškėsi nuo vieno darbelio prie kito, kiekvienąsyk tikėdamasi, kad pagaliau pavyks prasimušti, pakilti bent viena pakopa aukščiau, uždirbti daugiau. Ji blaškėsi nuo vieno meilužio prie kito, tikėdamasi kurį nors sulaikyti, vėl sukurti šeimą. Kol vieną dieną, matyt, suvokė, kad nebeverta puoselėti vilčių dėl savo gyvenimo, ir tada susitelkė į mane. Aš sugebėsiąs pasiekti tai, kas jai nepavyko. Aš uždirbsiąs tiek pinigų, kad jais pasimėgausianti ir jinai. Nuo tada svarbiausiu jos tikslu tapo mano išsilavinimas. Iš manęs buvo reikalaujama namo nešti tik gerus pažymius. Prie stalo visos kalbos sukosi apie koledžą, mokytojus, mano rezultatus. Motina tapo mano trenere, o aš buvau jos auklėtinis. Su ja kalbėjaisi prancūziškai, su visais kitais žmonėmis – angliškai, tad nuo mažens buvau dvikalbis. Ji nuolat kartodavo, kad tai didžiulis pranašumas. Žinoma, aš tapsi tarptautiniu verslininku arba didžiu vertėju – kodėl gi ne Baltuosiuose rūmuose? Tik skystablauzdžiai neturi ambicijų. Vieną dieną ji net įsisvajojo, kad aš būsiu užsienio reikalų ministras. Labai bijojau ją nuvilti ir mokykloje stengiausi

kiek įmanydamas. Daug žadantys mano laimėjimai tik didino jos lūkesčius ir stiprino įsitikinimą, kad pasirinko teisingą strategiją.

Ji patyrė tikrą smūgį, kai vieną dieną sužinojo, kad Jungtinių Valstijų universitetuose mokslas kainuoja – ir labai brangiai. Pirmą kartą mačiau motiną tokią sugniuždytą. Akimirka man atrodė, kad ji pasuks tėvo pėdomis ir nugrims į apatiją. Visi jos planai žlugo. Ji tikrai pasmerkta. Bet netrukus prigimtis paėmė viršų. Ji nuėjo pas direktorių, pasiryžusi įtikinti jį, jog negalima šalikelėje palikti jauno Amerikos piliečio, kurio puikūs pasiekimai rodo, kad jis sugebėtų tarnauti savo šaliai, jeigu, kaip žada universitetai, jam būtų suteiktos aukštos pareigos. Turinti būti kokia nors išeitis, juk esama stipendijų ar ko nors panašaus? Į namus motina grįžo kupina ryžto. Anot jos, viskas labai paprasta. Išeitis slypinti septyniose raidėse – SPORTAS. Jei būsiu puikus sportininkas, labai tikėtina, universitetas mane priims vien tam, kad turėtų mane savo komandoje ir taip padidintų galimybes laimėti turnyrus.

Taigi buvau priverstas intensyviai sportuoti, – niekad neišdrįsau motinai prisipažinti, kad sporto visada kęste nekenčiau. Ji kiek įmanydama mane stūmė, ragino, drąsino ir įdėmiai sekė mano rezultatus. Atrodo, ji nenusiminė dėl to, kad lig tol mano rezultatai buvo veikiau vidutiniški. „Kai nori, tai ir gali“, – dažnai kartodavo ji. Galiausiai paaiškėjo, kad mažiausiai beviltiškas esu žaisdamas beisbolą. Nuo tos dienos ėmiau gyventi vien beisbolu. Norėdama mane įkvėpti, ant mano kambario sienos ji prisegė Detroito „Tigrų“ komandos žvaigždžių plakatus. Per pusryčius gėriau iš puodelio su „Tigrų“ atvaizdu. Jie buvo visur: ant mano raktų pakabuko, marškinėlių, šlepečių, chalato, rašiklių. Valgiau su „Tigrais“, rašiau su „Tigrais“, prausiausi su „Tigrais“ ir net miegojau su „Tigrais“. Iš tiesų beisbolą kartais net sapnuodavau: motinai pavyko užvaldyti mano smegenis, priversti galvoti apie rungtynes. Ji dirbo viršvalandžius, kad galėtų sumokėti už mano narystę artimiausiame klube, į kurį mane nedelsdama užrašė. Kasdien ten praleisdavau mažiausiai tris valandas, savaitgaliais – penkias. Ir po daugelio metų man ausyse tebeskamba trenerio šūksniai. Bjaurėdamasis prisimenu ir

šleikštų persirengimo kambarių tvaiką po treniruočių, kai prakaitu apsipylę draugai nusirenginėdavo. Per keletą akimirkų langai aprasodavo ir nebelikdavo kuo kvėpuoti. Nekenčiau to sporto, bet mylėjau mamą ir būčiau padaręs viską, kad tik jos nenuvilčiau. Ji visą gyvenimą puoselėjo viltis, ir man atrodė, kad tą dieną, kai ji nieko nebesitikės, jos gyvenimas baigsis.

Ateitis parodė, kad buvau teisus: ji mirė po kelerių metų, kitą dieną po universiteto diplomų įteikimo. Likau vienas – su verslo administravimo magistro diplomu, kurio ne taip jau ir troškau. Studijavęs kartu su jaunuoliais, kurių ir pomėgiai, ir siekiai skyrėsi nuo manųjų, netgi neturėjau draugų. Man pasiūlė dirbti vienos didelės įmonės pristatymo skyriaus buhalterijos vadovo pavaduotoju. Nors alga buvo padori, darbas man greitai atsibodo, tačiau nusivylęs nesijaučiau, nes nieko ir nesitikėjau. Motinos gyvenimas man labai anksti parodė, kad viltys – tuščias reikalas.

Dar vienas žingsnis...

Po kelerių tuščios ir betikslės egzistencijos metų išvykau į Prancūziją – kone impulsyviai. Gal, pasukdamas priešinga kryptimi, nesąmoningai troškau priartėti prie savo šaknų, o gal mėginau išvengti apgailėtino motinos gyvenimo? Nežinau. Šiaip ar taip, atsidūriau Paryžiuje ir po kiek laiko nusprendžiau ten pasilikti. Gyvenimas čia buvo gražus, bet pasilikau ne dėl to. Priežastis buvo kita. Aš intuityviai, miglotai jaučiau, kad į šią šalį mane atvedė likimas. Tuomet dar nežinojau, kad taip greitai panorėsiu čionai numirti.

Pradėjau ieškoti darbo, ir man paskyrė susitikimą su vienu iš „Denkerio konsultacijų“ – įdarbinimo agentūros, ieškančios buhalterijų stambioms įmonėms, – vadovų. Jis man pranešė, kad darbo niekada negausiu, nes Prancūzijos buhalterinės apskaitos taisyklės visai kitokios nei Amerikos. Nė menkiausio panašumo. „Verčiau jau visas studijas pradėti nuo nulio“, – pašmaikštavo vadovas, bet juokinga buvo tik jam pačiam. Kaskart jam sukikėnus suvirpėdavo dvigubas pagurklis. Aš sėdėjau akmeniniu veidu. Tačiau, aiškino jis, kadangi apskritai išmanau šią sritį ir esu iš

Amerikos, mano kandidatūra pageidautina... jų pačių agentūroje, – galėčiau tapti įdarbinimo konsultantu. Iš tiesų pagrindiniai jų klientai – stambios amerikiečių įmonės, ir jiems patiktų, kad buhalterius atrinkinėtų amerikietis. „Tai neįmanoma, – atsakiau aš, – įdarbinimas – ne mano sritis, ničnieko apie tai neišmanau.“ Jis kreivai šyptelėjo. Lyg patyręs meilužis sutrikusiai merginai, kuri paskutinę akimirką prisipažįsta vis dar esanti nekalta. „Tai jau mūsų reikalas“, – it sąmokslininkas tarė jis.

Mane priėmė ir pasiuntė į dviejų savaičių intensyvių kursų – drauge su kitais jaunais naujokėliais, kurie ateityje turėjo prisidėti prie nenutrūkstamos agentūros plėtros. Mūsų amžiaus vidurkis buvo trisdešimt metų, – mano nuomone, nepaprastai mažai, norint dirbti tokį darbą. Vertinti kandidato savybes ir gebėjimus man buvo tolygu teisti kitą žmogų, ir mintis, kad turėsiu imtis tokios atsakomybės, kėlė nerimą. Iš visko sprendžiant, kursuose dalyvaujantys kolegos tokios baimės neįjautė: jie akivaizdžiai džiaugėsi galėdami vilkėti solidų įdarbinimo agento kostiumą, buvo jau įsijautę į pareigas ir jas vertino labai rimtai. Visus grupės narius vienijo jausmas, kad jie priklauso šiokiam tokiam elitui. Išdidumas nepaliko vietos abejonėms.

Dvi savaites mus mokė darbo subtilybių: kaip vesti įdarbinimo pokalbį, – tai buvo paprastas, bet išmintingas metodas, – ir kaip taikyti begalę metodinių gudrybių, – šiandien jas laikau visiškomis nesąmonėmis.

Sužinojau, kad pasikvietus kandidatą pokalbiui keletą sekundžių reikia patylėti. Jei pretendentas prabyla pirmas, tai, be abejo, turime reikalą su lyderiu. O jei kantriai laukia, kol jį užkalbinsi, iš santūrios kandidato laikysenos jau galima spręsti apie jo savybes. Mes turėjome paraginti jį prisistatyti labai neapibrėžtai: „Papasakokite apie save“, neužduodami pernelyg konkrečių įžanginių klausimų. Jei kandidatas iškart ima kalbėti, vadinasi, jis savarankiškas. O jeigu pirmiausia pasiteirauja, ką norėtume išgirsti, pavyzdžiui, ar jam pradėti nuo studijų, ar verčiau papasakoti, kaip klostėsi jo karjera iki šiol, tada jam stinga iniciatyvumo. Toks tipas paklusnus kaip avinėlis!

Susiskirstę poromis mokėmės taikyti aptartus metodus, žaisdami vaidmenų žaidimus: vienas vaidindavo įdarbinimo agentą, o kitam tekdavo pasijusti kandidato kailyje – jis išgalvodavo kokią nors istoriją, profesinę karjerą. Taip konsultantas galėdavo pasi-praktikuoti, kaip vesti pokalbį ir uždavinėti klausimus, kurie apnuogintų tikrąjį kandidato veidą.

Mane labiausiai stebino ne kas kita, o konkurencijos dvasia, tvyrojusi per tuos užsiėmimus. Kiekvienas stengdavosi įvartyti kitą į kampą, tarsi šis būtų melagis, kurį reikia demaskuoti, arba priešas, kurį reikia apgauti. Juokingiausia, kad ir kursų vadovas, pats įmonėje „Denkerio konsultacijos“ dirbantis įdarbinimo agentu, išitraukdavo į tas varžybas ir piktdžiugiškai nurodinėdavo, kas ką būdavo užmiršęs ar pražiopsojęs. „Tave dabar mausto!“ – tai buvo mėgstamiausia jo frazė, kurią pašaipiai mestelėdavo vaikštinėdamas tarp užduotį atliekančių porininkų ir stebėdamas vaidmenų žaidimus. Suprask – jis pats pasirodytų nepriekaištingai...

Po dviejų savaitių mus paskelbė tinkamais tarnybai.

Visas savo dienas ėmiau leisti prie rašomojo stalo, klausydamasis drovių buhalterių: išraudę nuo jaudulio jie porindavo man apie savo karjerą stengdamiesi įtikinti, kad trys didžiausi jų trūkumai – tai perfekcionizmas, perdėtas griežtumas ir polinkis persistengti. Jie nė neįtarė, kad aš buvau dar drovesnis ir dar labiau varžiausi negu jie. Man tik kiek labiau pasisekė, nes mano vaidmuo teikė neabejotiną pranašumą – aš ne pats kalbėjau, o kalbinau kitus. Tačiau kiekvienąsyk baiminausi tos akimirkos, kai it koks negaillestingas teisėjas privalėsiu devyniems kandidatams iš dešimties pranešti, kad jie netinka pageidaujama profiliui. Jausdavausi taip, lyg praneščiau, kad jie nuteisti katorgai. Mano graužatis sustiprindavo jų graužatį, ši – manąją, ir taip sukosi užburtas ratas. Dusau nuo to vaidmens, o ir atmosfera agentūroje toli gražu nebuvo draugiška. Afišuojamos žmogiškosios vertybės tebuvo fasadas. Kasdienė tikrovė buvo atšiauri, šalta, persmelkta konkurencijos.

Kurį laiką išverti tokioje aplinkoje man padėjo Odrė. Susipažinau su ja vieną sekmadienio popietę arbatinėje *Mariage Frères*, įsi-

kūrusioje Didžiųjų augustinijonų gatvėje. Tereikėdavo įžengti į tą laikui nepavaldžią vietą, ir mane užplūsdavo ramybė. Vos pravėręs duris ir žengęs pirmą žingsnį senu girgždančiu ąžuoliniu parketu, pasinerdavai į rafinuotą Prancūzijos kolonijinės imperijos arbatinės atmosferą. Jau prie įėjimo pasijusdavai užburtas sumišusių aromatų, kuriuos skleidė šimtai arbatos rūšių, rūpestingai saugomų milžiniškuose senoviniuose induose: jų įkvėpęs akimirksniu persikeldavai į XIX amžiaus Tolimuosius Rytus ir imdavai mintimis po juos klaidžioti. Tik užmerki akis – ir jau įsivaizduoji, kaip į tristiebį laivą krauni senas medines dėžes, pilnas brangiųjų lapelių, o paskui ilgus mėnesius plauki jūromis ir vandenynais.

Kai, kreipdamasis į vaikiną už seno prekystalio, paprašiau šimto gramų 2009-ųjų „Sakuros“, ji šnipštelėjo man į ausį, kad „Imperatoriškoji sakura“ subtilesnio skonio. Atsigrėžiau nustebęs, kad nepažįstama mergina kalbina mane mieste, kur kiekvienas gyvena savo pasaulėlyje ir į kitus nekreipia nė menkiausio dėmesio. Ji tarė: „Jūs manimi netikite? Einam, duosiu paragauti“, paėmė mane už rankos ir, nardydama tarp klientų ir tolimų šalių arbatinukų kolekcijų, per salę patraukė prie laiptelių, vedančių į degustavimo saloną. Aplinka buvo intymi ir elegantiška. Padavėjai natūralaus lino kostiumais tyliai vaikščiojo tarp staliukų, nutaisę ceremoningas išraiškas. Aš su savo kasdieniais drabužiais čia jaučiausi lyg koks anachronizmas. Atsisėdome kampe prie staliuko, užtiesto balta staltiese, su sidabriniais stalo įrankiais bei porceliano puodeliais, pažymėtais garsiosios arbatinės ženklų. Odrė užsakė arbatos dviem, karštų sklindžių ir „Saulės smūgi“ – firminį pyragaitį, kurio, anot jos, aš būtinai turįs paragauti. Man iškart patiko su ja kalbėtis. Mergina mokėsi Nacionalinėje dailės mokykloje, gyvena šiame kvartale, palėpės kambarėlyje. „Pamatysi, ten labai jauku“, – tarė ji, duodama suprasti, kad mūsų susitikimas nesibaigs ant *Marriage Frères* slenksčio.

Jos kambarys išties buvo puikus – nedidukė mansarda su senomis lubų sijomis ir apskritu langeliu, pro kurį buvo matyti virtinė pilkų stogų, – nuožulnūs jų šlaitai leidosi į visas puses. Tetrūko

mėnulio pjautuvo, ir būtum pasijutęs lyg animaciniame filme „Katinai aristokratai“! Ji gracingai nusirengė, ir man išsyk patiko jos kūnas – toks grakštus, kokio dar nebuvo regėjęs. Jos rankos ir pečiai buvo nepaprastai dailūs – kukurūzų dribsnius kertančios ir intensyviai sportuojančios merginos tokių neturi. Juodi plaukai paryškino dievišką odos baltumą, o krūtys, Dieve mano, jos krūtys buvo... tobulos, tiesiog tobulos. Tą naktį, daugybę kartų dėkodamas jai už tai, kad nesikvepina jokiais kvėpalais, aš mėgavausi jau dinančiu ir lyg narkotikai svaiginančiu odos aromatu, kuriį skleisdė kiekvienas jos kūno lopinėlis. Ta naktis visiems laikams išliks mano atmintyje.

Kitą rytą mudu pabudome apsikabinę. Nubėgau ragelių ir vos atgaudamas kvapą vėl užlėkiau laiptais visus septynis aukštus. Puoliau jai į glėbį, ir vėl pradėjome mylėtis. Pirmąkart gyvenime jaučiausi laimingas. Tai buvo dar nepatirtas, keistas jausmas. Nė neįtariau, kad manęs laukia smūgis, po kurio nebeatsitiesiu.

Keturis mėnesius visas mano gyvenimas sukosi apie Odrę. Dieną ji buvo užvaldžiusi mano mintis, naktį – mano sapnus. Jos dailės paskaitų tvarkaraštyje buvo nemažai tuščių tarpų, tad ji dažnai būdavo laisva. Neretai susitikdavome vidury darbo dienos. Aš apsimėsdavau turįs susitikimą su klientu ir valandą dvi praleisdavau su ja artimiausio viešbučio kambaryje. Jausdavausi šiek tiek kaltas. Bet tik šiek tiek: laimė žmogų paverčia egoistu. Kartą man būnant savo kabinete, paskambino skyriaus sekretorė Vanesa ir pasakė, jog atvyko mano kandidatė. Su niekuo nebuvo susitaręs, bet, kadangi ne itin gebėjau tvarkingai organizuoti darbą, sudvejojau ir paprašiau ją pakviesti. Jau geriau priimsiu neplanuotą kandidatę, nei parodysiu Vanesai, koks esu išsiblaškęs. Tada mano skyriaus vadovas apie tai sužinotų vos po pusvalandžio. Laukiau tarpduryje ir vos nenugriuvau, koridoriaus gale išvydęs Vanesą su Odre. Ši atrodė lyg tipiška buhalterė: plaukai surišti į uodegą, prigludęs kostiumėlis ir nedideli akinukai metaliniais rėmeliais – niekada nebuvo jos su tokiais matęs. Tikra karikatūra, kone groteskiška. Kimiu balsu padėkojau Vanesai ir uždariau kabineto duris. Odrė

iškalbingu gestu nusiėmė akinius, jos lūpose žaidė šypsenėlė. Aš bematant supratau, ko ji atėjo. Sunkiai nurijau seilę ir pajutau, kaip iš baimės kūnu nuvilnijo šiurpuliukai. Pakankamai gerai ją pažinojau, kad suprasčiau, jog niekas jos nesulaikys.

Tą dieną supratau, kad į konferencijų stalą jau niekada nebežvelgsiu taip, kaip anksčiau. Miriau iš baimės, kad kas nors mus gali užklupti. Ji elgėsi lyg pamišėlė, bet aš tai dievinau.

Po keturių mėnesių Odrė mane paliko, ir mano gyvenimas staiga baigėsi. Nežinau, kodėl, nieko nė neįtariau, tik vieną vakarą pašto dėžutėje radau nedidelį voką. Laiške gerai pažįstama rašysena tebuvo brūkštelėtas vienas žodis: „Sudie.“ Lyg suakmenėjęs stovėjau savo daugiabučio laiptinėje priešais atidarytą pašto dėžutę. Kraujas sustingo gyslose. Galvoje užė, pykino. Nuslinkau į seną medinį liftą, užvažiavau į savo aukštą ir priblokštas įsvyravau į butą. Aplink viskas siūbavo. Susmukau ant sofos ir pravirkau. Praslinkus gerokai laiko staiga atsikėliau. Negali būti, to tiesiog negali būti. Tai turbūt piktas pokštas ar dar nežinia kas, tai negali būti tiesa. Puoliau prie telefono ir ėmiau jai skambinti. Begalę kartų klausiausi atsakiklio ir kiekvienąsyk Odrės balsas man rodėsi vis abejingesnis, santūresnis, šaltesnis. Lioviausi, kai jos telefonas dėl perpildytos atminties nustojo įrašinėti pranešimus. Pajutau, kaip iš širdies gelmių į paviršių palengva kyla tolimas, bet gerai pažįstamas jausmas. Nieko nuostabaus, nieko nuostabaus, kuždėjo tas jausmas, visiškai nieko nuostabaus, kad visi mane palieka. Taip jau yra. Su likimu nepakovosi, Alanai...

Kaip tik tą akimirką suvokiau, kad mano mirtis – savaimė suprantamas dalykas. Tai nebuvo impulsyvus sprendimas. Neketinau pulti po traukiniu. Ne, tiesiog tai buvo akivaizdi išeitis. Iškeliausiu anapus, ir viskas bus gerai. Pats pasirinksiu vietą, laiką, juk niekas neskubina. Nejučiau mazochistinio noro mirti. Anaip tol. Netroškau ir paprasčiausiai užbaigti savo nepakeliamą kančią. Anapusbė švelniai, nepermaldaujamai traukė, ir mane apėmė keista nuojauta, kad mano vieta – kaip tik ten, kad tai ten išsiskleis mano siela. Gyvenimas Žemėje neturi jokios prasmės. Pretenzin-

gai į jį kabinausi, bandžiau gyventi lyg niekur nieko, ir štai gyvenimas man atsiuntė Odrę, kad patirčiau nepakeliamą skausmą ir pagaliau ryžčiausi pažvelgti savo likimui tiesiai į akis.

Vieta pašnibždėjo mano paties atmintis, – be abejo, neatsitiktinai išsaugojo ją vienoje iš savo paslaptinių kertelių. Kiek seniau viename Odrės paliktame žurnale buvau skaitęs polemišką kažkokio Dubrovskio – ar kaip jis ten – straipsnį. Autorius jame dėstė savo teoriją apie teisę nusižudyti: anot jo, jeigu jau nusprendei žudyti, atlik tai gerai. Jis atskleidė vietą, tinkamą tam, ką poetiškai pavadino „gyvenimo skrydžiu“. Eifelio bokštas, aiškino jis, visiškai saugus, išskyrus vieną vietą, kurią pravartu žinoti. Reikia pakilti į prabangų restoraną „Žiulis Vernas“ antrame aukšte, nueiti į moterų tualetą ir stumtelėti į kairę nuo kriauklės esančias dureles, ant kurių užrašyta „Tik darbuotojams“. Pateksite į mažą kambarėlį, kuriame laikomi grindų šepėčiai. Langas be grotų, ir pro jį patenkama tiesiai ant bokšto sijų. Šios detalės buvo gyvos mano atmintyje, lyg būčiau straipsnį perskaitęs šryt. Mirtis nušokus nuo Eifelio bokšto – kažkuo didinga. Revanšas už pilką gyvenimą.

Dar vienas žingsnis...

Turėjau eiti tol, kol pasieksiu tinkamą vietą, kur apačioje plytinčios erdvės neužstos jokia metalinė konstrukcija.

Neturėjau nieko – nei draugo, nei tėvo ar motinos, jokio mėgstamo dalyko, dėl kurio galėčiau pasigailėti savo žingsnio. Buvau pasirengęs – ir mintimis, ir kūnu.

Paskutinis žingsnis...

Na štai. *Tinkama vieta*. Sustingau... Oras, kurį traukiau į save, man atrodė... gardus nelyginant dieviškasis nektaras. Buvau vienui vienas – pats su savimi, ir mano sąmonė jau pamažu pradėjo nuo manęs atsiskirti... Giliai įkvėpiau ir lėtai pasukau pėdas į dešinę, prarajos link – į ją nežiūrėjau, bet jaučiau jos buvimą ir grožį.

Stovėjau ties restorano „Žiulis Vernas“ darbuotojams skirto lifto skridiniu. Jis sustingęs juodavo tiesiai priešais mane. Mus skyrė trys metrai nebūties. Iš savo vietos mačiau tik rantuotą jo briauną, per kurią ėjo lynas, smingantis į tuštumą. Tuštuma... Restoranas

buvo kitoje pusėje. Niekas negalėjo manęs pamatyti. Negirdėjau jokio garso iš salės. Tik slopus nakties tylos gaudesys... Ir tie toluomoje blykčiojantys, kviečiantys, hipnotizuojantys žiburiai... Ir tas šiltas svaiginamas oras, nardinantis mane į pasakišką palaimą... Beveik visos mintys išgaravo, jau buvau lyg ir atsiskyres nuo kūno. Buvau nebe aš. Tirpau erdvėje, gyvenime, mirtyje. Nebeegzistavau kaip atskiras asmuo. Aš *buvau* pats gyvenimas. Aš...

Kostelėjimas...

Mano būseną akimirksniu pakito, panašiai kaip hipnotizuotojui spragtelėjus pirštais pacientas pabunda iš transo.

Dešinėje ant sijos galo stovėjo vyriškis ir žiūrėjo tiesiai man į akis. Maždaug šešiasdešimties metų. Žilstelėjęs. Tamsiu kostiumu. Jo akys, ant kurių krito bokšto šviesos atspindžiai, rodė, žvelgė iš nebūties. Visą gyvenimą prisiminsiu tą plieninį žvilgsnį, nuo kurio kraujas stingo gyslose.

Jaučiau pyktį, sumišusį su nuostaba. Ėmiausi visų atsargumo priemonių, kad tik kas nors manęs nepamatytų. Buvau įsitikinęs, kad niekas neseka... Jaučiausi lyg atsidūręs prastame filme, kur reikiamą akimirką stebuklingai pasirodo gelbėtojas ir užkerta kelią savižudybei.

Aš sudirbau savo gyvenimą: jį valdė kiti. Bet mano mirtis priklauso man. Tik man. Nebuvo nė kalbos, kad leisčiau kam nors bandyti mane sulaikyti, užliūliuoti tikinant, kad gyvenimas vis dėlto gražus ar kad kiti dar nelaimingesni už mane, ar kaip nors panašiai. Šiaip ar taip, niekas negalėjo manęs suprasti, o aš, beje, nieko ir neprašiau. Labiau už viską pasaulyje norėjau būti vienas. Vienut vienas.

– Palikite mane. Aš laisvas žmogus. Darau ką noriu. Eikite šalin.

Jis tylėdamas pažvelgė į mane, ir man bematant dingtelėjo, kad kažkas čia ne taip. Jis atrodė... atsipalaidavęs. Taip, tikrai – atsipalaidavęs!

Vyriškis ramiai įsikando cigarą.

– Pirmyn. Šok!

Nuo jo žodžių sustingau kaip įbestas. Tikėjausi visko, bet tik ne šito. Kas jis per tipas? Iškrypėlis? Nori pasižiūrėti, kaip krintu, ir pasitenkinti? Po galais! Kodėl tai turėjo atsitikti kaip tik man? Negali būti! Kuo gi aš nusikaltau gerajam Dievui, velniai rautų? Drebjau iš pykčio. Buvau beprotiškai įsiutęs, sunkiai valdomas įniršis degino veidą. Negalėjau patikėti tuo, kas vyksta. To negali būti, negali būti, negali...

– Ko gi lauki? – bauginamai ramiu tonu tarė jis. – Šok!

Buvau sukrėstas iki sielos gelmių. Mintys pakriko, niekaip nepajėgiau susitelkti.

Šiaip ne taip išspaudžiau keletą žodžių:

– Kas jūs toks? Ko iš manęs norite?

Jis ramiai patraukė cigarą, šiek tiek palaikė dūmus burnoje, tada išpūtė lengvutėlius ratilus – šie ėmė plaukti į mano pusę ir išsisklaidė. Įsmeigtas jo žvilgsnis mane kaustyte kaustė. To tipo charizmos būtų užtekę ir Eifelio bokštui sulenkti.

– Tu pyksti. Bet širdies gilumoje labai kenti, – nepaprastai ramiai tarė vyriškis su vos juntamu, man nepažįstamu akcentu.

– Nesunku atspėti.

– Tu be galo nelaimingas ir nebeturi jėgų gyventi.

Jo žodžiai mane pritrenkė, ir skausmas nusmelkė man širdį. Linktelėjau galva. Tyla atrodė slegianti.

– Tarkime, kad... visą gyvenimą turėjau didelių sunkumų.

Jis lėtai, labai lėtai išpūtė cigaro dūmus.

– Didelių sunkumų nebūna. Būna tik maži žmoneliai.

Mane užliejo pykčio banga. Pajutau, kaip kraujas muša į degančius smilkinius. Nurijau seilę.

– Lengva žeminti, naudojantis tokia padėtimi kaip mano. Kuo jūs mane laikote? O jūs pats, žinoma, mokate išspręsti visas savo problemas?

Neįtikėtina užtikrintu tonu jis ramiai atsakė:

– Taip. Ir kitų taip pat.

Man pasidarė bloga. Dabar kuo aiškiausiai suvokiau, kad mane supa tuštuma. Manau, pradėjau... bijoti. Galų gale baimė rado pro

kur į mane įsiskverbti. Delnai sudrėko. Nieku gyvu negalima pažvelgti žemyn.

Vyriškis kalbėjo toliau:

– Teisybė, nušokus tavo problemos dings kartu su tavimi. Būsite atsiskaitę. Bet tai nebus visiškai teisinga...

– Ką turite omenyje?

– Ir vėl kentėti teks tau. Tavo sunkumai nieko nepajus. Toks sprendimas nelabai... subalansuotas.

– Šokant nuo bokšto neskauda. Smūgis toks stiprus, kad žmogus tiesiog netenka gyvybės nė nespėjęs ką nors pajusti. Jokio skausmo. Išsiaiškinau iš anksto.

Jis tyliai nusijuokė.

– Ko čia juokiatės?

– Tai tiesa... Jei manysime, kad tėkšdamasis į žemę tu dar būsi gyvas... Bet čia tu klysti. Niekas nepasiekia žemės gyvas.

Jis lėtai išpūtė dūmus. Jaučiausi vis blogiau. Lyg būtų apėmęs svaigulys. Reikėtų kur nors prisėsti.

– Tiesa ta, – neskubėdamas kalbėjo vyriškis, – kad visi miršta ore nuo širdies smūgio, kurį sukelia siaubas – klaidus, nepakeliamas siaubas dėl to, kad krinti ir matai, kaip dviejų šimtų kilometrų per valandą greičiu artėja žemė. Juos sukausto tokia kraupi baimė, kad prieš plystant širdžiai jie apsimemia. Mirties akimirką akys būna išsprogusios.

Man ėmė virpėti kojos. Vos nenualpau. Svaigo galva. Smarkiai pykino. Tik nežiūrėk žemyn. Nieku gyvu. Stovėk tiesiai. Susitulk į jį. Nenuleisk nuo jo akių.

– Galbūt, – patylėjęs lėtai prakalbo jis, – galiu tau kai ką pasiūlyti.

Tylėjau, įsmeigęs akis į jo lūpas.

– Sudarytume sandėrį, – pasiūlė jis. Žodžiai sklandė ore.

– Sandėrį? – sumurmėjau.

– Taip. Tu lieki gyvas, o aš tavimi pasirūpinu, įstatau į vėžes, išmokau gyventi, spręsti problemas, netgi jaustis laimingam. O mainais...

Jis vėl išpūtė cigaro dūmus ir pridūrė:

– Manais prisieksi daryti viską, ką tau pasakysiu. Prisieksi... gyvybe.

Jo žodžiai mane sukrėtė, pasijutau dar blogiau. Turėjau gero-
kai pasistengti, kad susikaupčiau, sutelkčiau mintis ir gebėčiau
mąstyti.

– Ką turite omenyje, sakydamas, kad turiu „prisiekti gyvybe“?
Tyla.

– Turėsi laikytis savo pažado.

– Antraip?

– Antraip... gyvas neliksi.

– Tik beprotis galėtų sutikti su tokiu sandėriu!

– O ką tu prarasi?

– Kodėl gi turėčiau patikėti savo gyvenimą nepažįstamam
žmogui mainais už spėjamą laimę?

Jis žvelgė pasitikėdamas savimi, lyg šachmatininkas, žinantis,
kad įvarys priešininką į kampa.

– O ką gi tu gausi mainais už savo garantuotą mirtį? – tarė jis
ir cigaru mostelėjo į tuštumą.

Padariau klaidą – žvilgtelėjau jo rodoma kryptimi ir mane su-
ėmė stiprus svaigulys. Vaizdas sukėlė siaubą, bet sykiu... tuštuma
kvietė mane, lyg norėdama išvaduoti iš sukausčiusio klaikaus ne-
rimo. Norėjau atsigulti ant sijos ir nejudėdamas laukti pagalbos.
Kojomis ir rankomis nevaldomai bėgiojo nervinis drebulys. Tai
buvo klaiku, nepakeliama.

Lietus...

Pamažu pradėjo lyti... Lietus. O Dieve... Metalinė sija taps tikra
čiuožykla. Nuo vyriškio, nuo lango, nuo išsigelbėjimo mane skyrė
penki metrai. Penki metrai siauros ir... slidžios sijos. Turiu susi-
kaupti. Taip, tikrai, susikaupti. Tik stovėk tiesiai. Kvėpuok ramiai.
Turėjau atsargiai pasisukti į dešinę, bet... nebepajėgiau pajudin-
ti kojų. Jos buvo it priaugusios prie metalo. Pernelyg ilgai šitaip
stovėjau, raumenys sustingo ir dabar manęs nebeklausė. Kama-
vo svaigulys – lyg koks piktasis burtininkas, užkerėjęs savo auką.

Kojos ėmė virpėti – iš pradžių vos vos, paskui vis stipriau. Mano jėgos seko.

Skridinys...

Skridinys sukosi... Išgirdau, kaip pajudėjo liftas. Nuo skridinio ėmė tikėti vanduo. Skridinys sukosi vis sparčiau, buvo girdėti, kad liftas leidžiasi vis greičiau. Ant manęs plūstelėjo vanduo, šaltas ir akinamas. Kurtinamas. Netekau pusiausvyros ir... atsitūpiu, vis dar merkiamas srūvančio krioklio. Per visą šią sumaištį išgirdau, kaip vyriškis įsakmiai sušuko:

– Eikš čia! Būk atsimerkęs! Statyk pėdas viena prieš kitą!

Klusniai vykdžiau valdingus jo nurodymus, stengdamasis klausytis tik vyriškio žodžių ir negalvoti apie plūste plūstančias savo mintis ir jausmus. Žengiau žingsnį, paskui kitą, tarsi robotas, mechaniškai vykdydamas visus jo paliepimus. Išbridau iš po krioklio, tada lyg nesavas slinkau tol, kol atsidūriau prie vyriškio. Jau kėliau koją, norėdamas peržengti gulsčią siją, kuri mus skyrė, bet jis sugriebė mano šlapią drebančią ranką, kurią jam tiesiau, ir sulaukė mane stumtelėdamas atgal. Taip nustebau, kad net riktelėjau. Nuo stipraus stumtelėjimo vos nepraradau pusiausvyros ir nenukritau į tuštumą. Bet jis geležine ranka tvirtai mane laikė.

– Tai kaip: pasižadi?

Jo veido raukšlėmis sruvo vanduo. Žydros akys buvo užburiančios.

– Taip.